

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2023.1.14>**Р. А. Сербин**<https://orcid.org/0000-0002-8880-7743>

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті автором досліджено зарубіжний досвід публічного адміністрування діяльності суду. Констатовано, що у зв'язку з обраним напрямком євроінтеграції України, членство у Раді Європи та Європейському Союзі, утвердження в Україні верховенства права та впровадження європейських стандартів у національну систему судового устрою і судочинства неабияку актуальність набуває вивчення існуючих європейських стандартів у сфері публічного адміністрування діяльності суду. На основі проведеного дослідження виокремлено три основні моделі публічного адміністрування діяльності суду в країнах Європейського Союзу. Наголошено, що зазначена діяльність повинна здійснюватися у відповідності із принципом чіткого розподілу повноважень між суддями та посадовими особами апарату суду, шляхом зведення до мінімуму обсягу адміністративних функцій, які виконують судді, шляхом забезпечення належного виконання цих функцій працівниками апарату суду. Визначено основні напрямки удосконалення системи публічного адміністрування діяльності суду в Україні, із урахуванням позитивного міжнародного досвіду провідних європейських держав та Сполучених Штатів Америки. Запропоновано запровадження окремого інституту публічного адміністрування діяльності суду, який буде відокремлений від системи судоустрою, структуру штату якого складатимуть професійні управлінці. Зроблено висновок, що основними напрямками удосконалення системи публічного адміністрування діяльності суду є: 1) з метою розвантаження суддів, спрощення процедури відправлення правосуддя, забезпечення дотримання строків провадження, тощо перейняти досвід Німеччини в сфері публічного адміністрування діяльності суду шляхом введення в структуру апарату суду аналогічного із «Rechtspfleger» структурного підрозділу, основні функціональні обов'язки якого передбачатимуть здійснення розгляду справ, які не пов'язані із вирішенням спору, та призначенням і проведенням судових засідань; 2) задля дотримання принципів забезпечення рівного доступу, законності, прозорості, доброчесності вважаємо за доцільне переглянути нормативно-правові акти, які регламентують правову процедуру добру помічників суддів, та запровадити, у відповідності із досвідом Польщі, Естонії порядок проведення конкурсного відбору на зайняття посади помічника судді; 3) для урегулювати проблем, пов'язаних із забезпеченням соціальних, трудових та інших гарантій помічників суддів, встановлення належної процедури конкурсного відбору на посаду, та подальшого просування та переміщення по службі, віднести посаду помічника судді до посад державної служби, шляхом перейняття досвіду Австрії; 4) поступового запровадження окремого інституту публічного адміністрування діяльності суду, який складатиметься із професійних управлінців, основне завдання яких полягатиме у здійсненні повноважень організаційно-управлінського, матеріально-технічного, кадрового та іншого характеру, не пов'язаного із відправленням правосуддя.

Ключові слова: судоустрій, публічне адміністрування, організація, управління, адміністрування діяльності суду, міжнародний досвід, міжнародні стандарти.

Постановка проблеми. Питання ефективної діяльності судової системи завжди було одним із пріоритетних завдань, у будь-якій демократичній державі. Поряд із необхідністю формування нових процесуальних стандартів відправлення правосуддя, важливим є питання якісного адміністрування процесів, що відбуваються в суді як органі, який виконує важливу державну функцію, пов'язану із захистом прав та свобод людини і громадянина, в межах дотримання права кожного на справедливий суд.

Угодою про асоціацію з Європейським Союзом Україна проголосила згоду на посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав і основоположних свобод людини, зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості. Тож міжнародні та європейські стандарти у сфері судочинства, в тому числі публічного адміністрування діяльності суду, є пріоритетними завданнями для забезпечення подальшого розвитку нашої держави та утвердження її як повноправного члена європейського та світового співтовариства.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Зарубіжний досвід організації діяльності судової системи був предметом дослідження таких вітчизняних вчених, як: Р. М. Аюпова, С. В. Ківалов, В. Т. Малярченко, В. В. Молдован, Л. М. Москвич, І. В. Назаров, І. М. Осика, В. В. Сердюк, А. А. Стрижак та ін. Вказані наукові праці безумовно становлять науковий інтерес, проте лише фрагментарно розкривають питання удосконалення сучасної системи публічного адміністрування діяльності суду. Вивчення зарубіжного досвіду публічного адміністрування діяльності суду та основних напрямків його використання в Україні залишається актуальним на сьогодні, що обумовлює необхідність проведення ґрунтовного аналізу.

Мета статті полягає у аналізі зарубіжного досвіду публічного адміністрування діяльності суду та визначення на його основі напрямків його впровадження в Україні.

Виклад основного матеріалу. Задля забезпечення належного функціонування судової системи України, чіткої організації її діяльності важливим є конкретний розподіл функцій пов'язаних із відправленням судочинства, та повноважень у сфері публічного адміністрування діяльності суду. При цьому, найбільш позитивною моделлю такого розподілу, є відокремлення діяльності суддів та адміністративного персоналу суду.

Подібна модель чіткого розподілу функцій між суддями та працівниками апарату суду вже давно функціонує в країнах Північної Америки і Європи. Мова йде про те, що функції, які не є суддівськими за своєю природою і не обов'язково мають виконуватися суддями, в максимально можливій мірі передаються іншим працівникам суду, включаючи секретарський персонал. За таких умов головний суддя (голова суду) замість того, щоб витратити більшість свого часу на вирішення адміністративних та управлінських питань, делегує основну частину відповідних адміністративних функцій керівнику апарату суду, який фактично стає партнером голови суду.

Визначальним для України в удосконаленні існуючої організації публічного адміністрування є досвід Європейського Союзу. Так зокрема, поняття «публічна адміністрація» активно використовується в документах, що пов'язані з підготовкою до вступу до Європейського Союзу та виконанням відповідних вимог і програм (наприклад, у «Стратегії модернізації державної адміністрації від приєднання до інтегрування на 2003-2006 р.» [1, с. 514].

Одним із сучасних таких стандартів у сфері організації роботи судів і суддів можна назвати Рекомендацію CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, від 17 листопада 2010 р., основні положення якої варто б і в Україні взяти за обов'язкову основу подальшого розвитку й вдосконалення діяльності, зокрема, апарату суду. Так, відповідно до п. 33 рекомендації кожна держава повинна виділяти судам достатньо ресурсів, приміщень та устаткування, щоб вони могли функціонувати від-

повідно до стандартів, викладених у ст. 6 конвенції, а також щоб судді могли ефективно працювати. У п. 35 заявлено, що в судах мають працювати достатня кількість суддів та кваліфікований допоміжний персонал. І для попередження виникнення та зменшення надмірного робочого навантаження в судах потрібно вжити необхідних заходів для забезпечення незалежності судової влади, щоб передати вирішення несудових питань іншим особам із відповідною кваліфікацією (п. 36) [2].

Задля забезпечення таких умов голова суду, з метою економії власного часу, фактично делегує основну частину відповідних адміністративних функцій керівнику апарату суду, спеціально уповноваженим посадовим особам, на яких покладено здійснення основного масиву організаційних, управлінських, матеріально-технічних та інших повноважень.

У більшості країн Заходу відповідальність за поточне управління роботою суду, включаючи управління роботою персоналу, покладається на судових адміністраторів (така схема діє в країнах Північної Америки і Скандинавії, в Фінляндії, Нідерландах і Німеччині) [3].

В Болгарії існує Вища судова рада Республіки Болгарія, яка була заснована з прийняттям Конституції в 1991 році. Згідно Конституції та Закону «Про судову систему», дана інституція – постійно діючий орган, який представляє суддівську владу, забезпечує її незалежність, визначає структуру та організацію судової системи, скеровує її діяльність без посягань на незалежність її органів [4]. Голова районного суду здійснює загальне організаційно-адміністративне керівництво районного суду. Фактично він у своїй діяльності поєднує повноваження як безпосередньо голови суду, так і керівника апарату, оскільки здійснює загальне керівництво діяльністю апарату суду (призначає на посаду і звільняє з посади працівників апарату суду, розподіляє обов'язки між ними, приймає рішення про заохочення працівників апарату суду тощо).

Така модель публічного адміністрування діяльності суду є схожою із вітчизняною, проте вважаємо, що таке поєднання функцій значно ускладнює роботу

голови суду, оскільки створює додаткове навантаження, а також певним чином може призвести до появи негативного впливу з боку голови суду, як безпосереднього керівника, на працівників суду.

Цікавою та досить дієвою є система розподілу обов'язків, що стосуються адміністрування діяльності суду між працівниками апарату суду у Німеччині. Зокрема, всі її працівники розподілені на п'ять категорій, серед яких: 1) так-звані «rechtspfleger» (магістранти) – ті працівники апарату суду, які в передбачених законом випадках виконують функції судді (не є асистентами судді, а безпосередньо здійснюють правосуддя, передусім у безспірних правовідносинах, вирішення питань щодо встановлення опіки та піклування, затвердження заповіту судом, ведення земельних кадастрів, комерційних реєстрів, реєстрів морських та повітряних судів, видачі ордерів на арешт, наказів про приведення у виконання вироків, не пов'язаних з позбавленням волі, тощо); 2) працівники апарату суду, які не мають повноважень судді та здійснюють допоміжні функції (узагальнюють законодавство та судову практику, готують проекти судових рішень); 3) працівники апарату суду, відповідальні за адміністративні питання (працівники фінансового відділу, відділу інформаційних технологій, працівники канцелярії суду); 4) технічний персонал (технічне оснащення суду, охоронці, прибиральники, тощо); 5) інші працівники апарату суду (котрі не увійшли до зазначених вище груп посад) [5, с. 20–21].

Подібна модель публічного адміністрування діяльності суду значно сприяє розвантаженню не лише самих суддів, але й усього судового процесу, допоможе уникнути затягування розгляду окремих судових справ, які не стосуються питань вирішення спору та призначення і проведення судових засідань. Запровадження в Україні німецького досвіду, шляхом введення аналогічної із «Rechtspfleger» посади сприяло б також спрощенню процедури судочинства, забезпечення дотримання строків провадження, що в свою чергу відповідає праву на справедливий суд.

Ми погоджуємось із думкою А. О. Малихіної, яка зазначає, що передання справ

наказного провадження до компетенції спеціальних працівників апарату суду дозволить зменшити навантаження на суддів місцевих загальних судів, сприятиме більш оперативному вирішенню справ позовного провадження, буде економічно виправданим, адже утримання спеціальних працівників апарату суду обійдеться значно дешевше, аніж утримання такого ж за чисельністю штату суддів [5, с. 23].

Крім того, під патронажем Ради Європи було складено перелік прикладів непрофільних обов'язків суддів, які було б доцільно передати іншим працівникам судової системи, хоча, безумовно, кожна країна при цьому має враховувати специфіку своєї судової системи. Таку категорію «інших працівників судової системи», окрім *Rechtspfleger* в Австрії та Німеччині, називають помічниками суддів в Польщі, судовими клерками в Англії та Уельсі. Незалежно від назви посади, спільним для працівників цієї категорії є те, що вони знімають з суддів велику частку їхнього тягаря, виконуючи обов'язки, які за відсутності цих працівників покладалися б на суддів.

У Польщі нормативний порядок публічного адміністрування діяльності суду регулюється Законом Про систему загальних судів, Розпорядженням Міністра юстиції від 20 грудня 2012 року «Про нагляд за адміністративною діяльністю судів»; постановою Міністра юстиції «Положення про діяльність загальних судів»; Розпорядженням Міністра юстиції від 19 червня 2019 року про організацію та сферу діяльності секретаріатів судів та відділів судової адміністрації.

Відповідно до ст. 3 Закону Про систему загальних судів органами суддівського самоврядування є: загальні збори суддів апеляційного суду; загальні збори суддів обласного суду; загальні збори суддів районного суду. Адміністративна діяльність судів полягає в:

- 1) забезпечення належних технічних, організаційних та фінансових умов для функціонування суду та виконання судом завдань, визначених законом;

- 2) забезпечення належного перебігу внутрішньої діяльності суду, безпосередньо пов'язаної з виконанням судом завдань, визначених законом [6].

Крім того адміністративний нагляд за діяльністю судді у Польщі поділяється на внутрішній та зовнішній. Внутрішній адміністративний нагляд за діяльністю судів, зокрема в частині забезпечення належного перебігу внутрішньої діяльності суду, безпосередньо пов'язаної з виконанням судом завдань, визначених законом, виконуються головами судів. Зовнішній адміністративний нагляд за діяльністю судів, здійснює Міністр юстиції через службу нагляду, до складу якої входять судді, делеговані до Міністерства юстиції.

Що стосується помічників суддів, то до їх повноважень законодавство Польщі відносить: підготовку проектів судових рішень та інших документів; збір інформації, необхідної судді для розгляду справи; контроль за роботою секретарів, тощо. Помічник судді при цьому не є його персональним асистентом, а виступає працівником апарату суду, який допомагає при цьому декільком суддям. Крім того, в Польщі помічник судді повинен самостійно виконувати адміністративні та допоміжні дії, спрямовані на підготовку суду до слухання, хоча Міністр юстиції має повноваження на детальне визначення сфери обов'язків і методів виконання завдань помічника судді, з урахуванням принципів ефективності та раціональності, економічних питань і швидкості, а також необхідності забезпечення належного виконання доручених завдань [7, с. 366–367].

Не менш цікавою є і процедура призначення помічника судді на посаду. У відповідності із § 2а ст. 155 Закону про систему загальних суддів, набір кандидатів відбувається шляхом конкурсу, метою якого є відбір кандидата з найбільшими знаннями та найвищими кваліфікаціями, схильностями та загальними здібностями, необхідними для виконання обов'язків помічника судді. Конкурс, організовує відповідний голова суду. Голова інформує про проведення конкурсу шляхом розміщення оголошення у загальнодоступному місці за місцезнаходженням суду, у службі зайнятості за місцезнаходженням суду, у інформаційному бюлетені та може інформувати в інший спосіб, зокрема шляхом розміщення оголошення в пресі. Конкурс проводить конкурсна

комісія, яку призначає президент. Після проведення конкурсу за його результатами конкурсна комісія може визначити резервний список кандидатів у разі можливості працевлаштування додаткової кількості осіб або відмови кандидата [6].

Для прикладу в Естонії помічники суддів, так само як і у Польщі призначаються шляхом загального відбору. Зокрема, у відповідності зі Законом Про Суди Міністр Юстиції, оголошує відкритий конкурс для визначення виконавця плану підготовки помічників суддів у виданні «Ametlikud Teadaanded». Учасник конкурсу на виконавця плану підготовки помічника суду повинен відповідати вимогам, встановленим у пунктах 1–3 частини 1 статті 47 та частині 3 статті 115 цього Закону. Міністерство Юстиції визначає число заявників для плану підготовки до судової допомоги регламентом. Порядок та умови проведення конкурсу на посаду виконавця плану підготовки помічників суддів встановлюються розпорядженням відповідального за сферу міністра. Проведення конкурсу та оцінювання кандидатів на програму підготовки помічника судді конкурсною комісією. За результатами конкурсу конкурсна комісія відбирає кандидатів на підготовчу програму помічників суддів та приймає рішення про їх розподіл між відділами.

Конкурсна комісія формується у складі семи осіб на п'ять років. До складу конкурсної комісії входять:

- 1) двоє суддів першої інстанції, які обираються пленарними зборами суддів, та один заступник;
- 2) суддя районного суду, обраний пленарними зборами суддів, та особа, яка його замінює;
- 3) двох помічників судді, призначених міністром, відповідальним за сферу, та одного заступника;
- 4) представник Міністерства юстиції, призначений міністром, відповідальним за сферу, та його заступник;
- 5) нотаріус, який призначається Нотаріальною палатою, та член, який його замінює [8].

На відміну від порядку відбору помічників суддів у Естонії та Польщі, в національному законодавстві зазначена проце-

дура значно відрізняється. Такі відповідно до Положення Про помічника судді, Затвердженого рішенням Ради суддів України від 18 травня 2018 року № 21 призначення на посаду помічника судді здійснюється на підставі письмового подання судді без конкурсного відбору наказом керівника апарату відповідного суду [9].

Вважаємо, що вказана процедура порушує низку принципів, зокрема: забезпечення рівного доступу, законності, прозорості, що цим самим нівелює гарантоване Конституцією України право кожного на працю. Вважаємо за доцільне перейняти подібну правову процедуру проведення конкурсного відбору на зайняття посади помічника судді, яка повинна відповідати при цьому принципам: законності, рівності, прозорості, добросовісності.

Крім того, позитивним для України вважаємо досвід Австрії, в якій правовий статус помічника суду регулюється відповідно до законодавства у сфері здійснення державної служби. Так відповідно до аналізу Закону «Про помічників суддів», помічники суддів не відносяться до апарату суду, вони є державними службовцями, та є незалежними в своїй діяльності, не надають безпосередню допомогу судді у підготовці справи до розгляду, а виконують окремий спектр роботи, пов'язаний в тому числі і з вирішенням цивільних справ у судах першої інстанції. Також помічники суддів наділені досить широким колом соціальних гарантій і пільг, чітким встановленням меж заробітної плати та премій [10].

В Україні ж натомість трудові гарантії помічників судді не врегульовані належним чином. У відповідності із Положенням Про помічника судді на нього поширюється дія законодавства про працю, крім статей 39-1, 41–43-1, 49-2 та частини 3 статті 184 Кодексу законів про працю України. Зазначене фактично спричиняє наявність таких суттєвих прогалин у законодавстві, як: порядку проходження служби помічником суду у разі звільнення, зміни місця роботи суддею, до якого його прикріплено. Крім того, недостатньо врегульованим залишається і питання оплати праці помічників судді, яка у відповідності із вищезазначеним Положенням встановлюється відповідно до Законів України

«Про судоустрій і статус суддів», «Про оплату праці» і нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, що регулюють умови оплати праці працівників патронатних служб, у тому числі в системі правосуддя [11].

Доцільним було б запозичити позитивний досвід Австрії, зокрема в частині віднесення посади помічника судді до посад державної служби, що в свою чергу допомогло б урегулювати проблеми, пов'язані із забезпеченням соціальних, трудових та інших гарантій для помічників суддів. По-друге – це вирішило б питання встановлення належної процедури конкурсного відбору на посаду, та подальшого просування та переміщення по службі.

Аналізуючи модель Сполучених Штатів Америки (далі – США), слід зауважити, що адміністратор суду – посадова особа, яка керує всіма несуддівськими функціями суду, зокрема, графіком розгляду справ, розподілом справ, питаннями бюджету, та не-суддівським персоналом (визначення Black's Law Dictionary.).

Адміністратор суду – посадова особа судової системи, яка виконує адміністративні та допоміжні обов'язки, котрі є суттєвими для належного функціонування справ у суді, таких, наприклад, як керування датами слухань, організація документообігу, введення рішень суду в реєстр, видання рішень. Професійні судові адміністратори в американських судах можуть називатися по-різному: судовий адміністратор, клерк суду, виконавчий директор суду, судовий менеджер, головний адміністратор, директор суду. Суд вищої інстанції, який розробляє адміністративну політику відповідної судової вертикалі, відображає основні її напрямки у судових рішеннях, директивах чи наказах. Голова суду, як правило, здійснює контроль за реалізацією основних напрямків діяльності суду. Адміністратор суду штату здійснює адміністративну підтримку голови суду і суду в цілому в реалізації основного курсу діяльності суду. Він також бере участь у здійсненні інших різноманітних адміністративних заходів, використовуючи при цьому людські і матеріально-технічні ресурси відповідного підрозділу [12, с. 53].

Голова кожного суду контролює повсякденне судочинство, тоді як важливі політичні рішення приймаються суддями суду, працюючи разом. Секретар судового засідання є виконавцем, який наймається суддями суду для здійснення адміністративних функцій суду. Секретар керує несудовими функціями суду відповідно до політики, встановленої судом, і звітує безпосередньо перед судом через головного суддю. Серед багатьох функцій клерка є: ведення судових протоколів та діловодства; управління інформаційно-технологічними системами суду; сплата всіх зборів, штрафів, витрат та інших коштів, що надходять до Казначейства США; адміністрування судової системи присяжних; надання перекладачів та судових доповідачів; надсилання офіційних судових повідомлень та повісток; надання послуг із супроводу судових засідання [13].

Крім того, у 1971 році був створений Національний центр судів штатів (NCSC), незалежна некомерційна організація, що займається вдосконаленням правосуддя, надає технічну допомогу місцевим судам і судам штатів. Інститут судового менеджменту (ICM), підрозділ NCSC, розробив освітні, тренінгові програми та програми підвищення кваліфікації суддів для підготовки керівників судів. ICM допомагає судовим адміністраторам, поширюючи інформацію про нові методи та техніки судового адміністрування.

Слід наголосити на одній із важливих тенденцій у розвитку інституту публічного адміністрування діяльності суду, як появи професійних управлінців. Вони відіграють дедалі вагомішу і важливішу роль у роботі судів у країнах Північної Америки, і водночас із цим відбувається подальший розвиток і становлення професії судового адміністратора. Починаючи з 1980-х років, судові адміністратори в США і Канаді створили власні професійні організації, в рамках яких проводяться регулярні зустрічі й видаються фахові періодичні видання. Ці організації підтримують роботу спеціальних центрів досліджень і професійної підготовки судових адміністраторів. Судове адміністрування отримує все ширше визнання як система практичних знань, в основі якої – серйозне теоретичне

підґрунтя. Судові адміністратори обмінюються знаннями і досвідом між собою, отримуючи при цьому постійну підтримку і допомогу від своїх колег [14].

Таким чином, цікавим для нашої держави є досвід запровадження окремого інституту публічного адміністрування діяльності суду, який буде відокремлений від системи судоустрою, структуру штату якого складатимуть професійні управлінці, основне завдання яких полягатиме у здійсненні повноважень організаційно-управлінського, матеріально-технічного, кадрового та іншого характеру, пов'язаного із забезпеченням належного функціонування органів та установ системи правосуддя.

Висновки. Отже, у більшості держав Європейського Союзу, публічне адміністрування діяльності суду здійснюється відповідно до трьох моделей: 1) найпоширеніша, за якої на апарат суду покладено виключні повноваження із організації діяльності суду (Польща, Естонія); 2) менш поширена, проте ефективна покладення окремих обов'язків із відправлення правосуддя на спеціальний штат працівників апарату суду (Німеччина, Австрія); 3) найменш ефективна, за якої працівники апарату суду поєднують функції із відправлення правосуддя та організації діяльності суду (Болгарія).

Аналіз зарубіжного досвіду публічного адміністрування діяльності суду свідчить про те, що зазначена діяльність повинна здійснюватися у відповідності із принципом чіткого розподілу повноважень між суддями та посадовими особами апарату суду, зокрема шляхом зведення до мінімуму обсягу адміністративних функцій, які виконують судді, шляхом забезпечення належного виконання цих функцій працівниками апарату суду.

Проведене дослідження дозволяє виділити основні напрямки удосконалення системи публічного адміністрування діяльності суду, із урахуванням позитивного міжнародного досвіду, зокрема:

1) з метою розвантаження суддів, спрощення процедури відправлення правосуддя, забезпечення дотримання строків провадження, тощо перейняти досвід Німеччини в сфері публічного адміністру-

вання діяльності суду шляхом введення в структуру апарату суду аналогічного із «Rechtspfleger» структурного підрозділу, основні функціональні обов'язки якого передбачатимуть здійснення розгляду справ, які не пов'язані із вирішенням спору, та призначенням і проведенням судових засідань;

2) задля дотримання принципів забезпечення рівного доступу, законності, прозорості, доброчесності вважаємо за доцільне переглянути нормативно-правові акти, які регламентують правову процедуру добру помічників суддів, та запровадити, у відповідності із досвідом Польщі, Естонії порядок проведення конкурсного відбору на зайняття посади помічника судді;

3) для урегулювати проблем, пов'язаних із забезпеченням соціальних, трудових та інших гарантій помічників суддів, встановлення належної процедури конкурсного відбору на посаду, та подальшого просування та переміщення по службі, віднести посаду помічника судді до посад державної служби, шляхом перейняття досвіду Австрії;

4) поступового запровадження окремого інституту публічного адміністрування діяльності суду, який складатиметься із професійних управлінців, основне завдання яких полягатиме у здійсненні повноважень організаційно-управлінського, матеріально-технічного, кадрового та іншого характеру, не пов'язаного із відправленням правосуддя.

Таким чином, в умовах трансформації українського суспільства у напрямку побудови європейської держави, перед нашою державою, стоїть важливе завдання, пов'язане із подальшим розвитком судової системи, та приведення її у відповідності із міжнародними стандартами, в основі яких лежить якісне управлінське та організаційне забезпечення діяльності судів.

Список використаної літератури:

1. Федорченко А. А. Суб'єкти публічного адміністрування діяльності місцевих судів в Україні: поняттєвий аспект. *Юридична наука*. 2020. № 2(104). DOI: 10.32844/2222-5374-2020-104-2.57.
2. Рекомендація CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефек-

- тивність та обов'язки, від 17 листопада 2010 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a38.
3. Марко Фабрі. Політичні підходи, спрямовані на підвищення якості правосуддя в Європі // Оцінка якості відправлення правосуддя в Європі / За ред. Марко Фабрі та ін. / Marco Fabri, «Policies to Enhance the Quality of Justice in Europe» in Administration de la Justice en Europe et L'Evaluation de sa Qualite, ed. Marco Fabri et al. (Париж: Видво Editions Montchrestien, 2005). Р. 69–87.
 4. Закон за съдебната власт. URL: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135560660>.
 5. Малихіна А. О. Зарубіжний досвід організації та правового забезпечення роботи апарату суду. *Юрист України*. 2014. № 2 (27). С. 18–24.
 6. Про систему загальних суддів. Республіка Польща. Закон від 27 липня 2001 р. URL: <https://lexlege.pl/prawo-o-ustroj-sadow-powszechnych/rozdzial-1-przepisy-ogolne/2503/>.
 7. Радченко О.М. Помічник судді суду загальної юрисдикції: шляхи удосконалення правового статусу. *Судова апеляція*. 2014. № 3 (36). С. 11–16.
 8. Закон про суди. Естонська Республіка. Прийнятий від 19 травня 2002. URL: <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122010003?leiaKehtiv>.
 9. Положення Про помічника судді, Затвердженого рішенням Ради суддів України від 18 травня 2018 року № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#Text>.
 10. Tour of Europe Contribution of Austria. URL: https://www.aca-europe.eu//en/eurtour/i/countries/austria/austria_en.pdf.
 11. Про помічника судді. Положення. Затверджено Рішенням Ради суддів України від 18 травня 2018 року № 21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#Text>.
 12. Навчальна програма дистанційного курсу (в режимі он-лайн) «Судове адміністрування». URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Court_Admin_website1-1.pdf.
 13. Судова адміністрація. Про федеральні суди. URL: <https://www.uscourts.gov/about-federal-courts/judicial-administration>.
 14. Національний центр підтримки судів штатів. National Center for State Courts). URL: www.ncsonline.org.

Serbyn R. Foreign experience of public administration of court activities and main directions of its implementation in Ukraine

In the article, the author researches the foreign experience of public administration of court activities. It has been established that in connection with the chosen direction of European integration of Ukraine, membership in the Council of Europe and the European Union, the establishment of the rule of law in Ukraine and the introduction of European standards into the national system of the judicial system and the judicial system, the study of existing European standards in the field of public administration of court activities acquires considerable relevance. Based on the conducted research, three main models of public administration of court activities in the countries of the European Union are distinguished. It was emphasized that the specified activity should be carried out in accordance with the principle of a clear division of powers between judges and officials of the court apparatus, by reducing to a minimum the volume of administrative functions performed by judges, by ensuring the proper performance of these functions by employees of the court apparatus. The main areas of improvement of the system of public administration of court activities in Ukraine have been determined, taking into account the positive international experience of the leading European states and the United States of America. It is proposed to introduce a separate institute of public administration of the court's activities, which will be separated from the judicial system, the staff structure of which will consist of professional managers. It was concluded that the main areas of improvement of the system of public administration of court activities are: 1) in order to relieve judges, simplify the procedure for the administration of justice, ensure compliance with the terms of proceedings, etc., to adopt the experience of Germany in the field of public administration of court activities by introducing in the structure of the court apparatus similar to «Rechtspfleger» of the structural unit, whose main functional duties will involve the consideration of cases not related to dispute resolution, and the appointment and holding of court hearings; 2) in order to comply with the principles of ensuring equal access, legality, transparency, and integrity, we consider it expedient to revise the legal acts that regulate the legal procedure for the welfare of judicial assistants, and to introduce, in accordance with the experience of Poland

and Estonia, the procedure for competitive selection for the position of assistant judge; 3) in order to resolve problems related to the provision of social, labor and other guarantees for assistant judges, establishing a proper procedure for competitive selection for the position, and further promotion and transfer in the service, assign the position of assistant judge to civil service positions, by adopting the experience of Austria; 4) the gradual introduction of a separate institution of public administration of the court's activities, which will consist of professional managers, whose main task will be to exercise powers of an organizational and managerial, material and technical, personnel and other nature, not related to the administration of justice.

Key words: *judiciary, public administration, organization, management, administration of court activities, international experience, international standards.*